

Motion till riksdagen

1988/89:Jo48

av Stina Gustavsson och Kersti Johansson
(båda c)

med anledning av prop. 1988/89:140 om reglering
av priserna på jordbruksprodukter, m.m.

Många tecken tyder nu på att Smålands bönder inte längre ensamma orkar upprätthålla kulturlandskapet och en levande landsbygd. Orsaken till denna bedömning är de tvära kast i jordbrukspolitiken som skett på kort tid. Här följer några exempel på de beslut som fattats och förslag som lämnats/diskuterats i riksdagen:

- en inkomstsänkning 1989 på ca 10%
- omfattande krav på investeringar för att klara miljölagen och djurskyddslagens krav utan möjlighet att kompensera detta med ökade intäkter
- unika krav på produktionsformer och insatsmedel m m samtidigt som det är fritt fram för import av hormon- och antibiotikabehandlat kött, grönsaker som behandlats med hos oss förbjudna bekämpningsmedel osv
- kraftigt försämrade reseavdrag och drastiskt höjda bensinpriser för den i familjen som måste åka till närmaste industri för att jobba
- en jordförvärvslag som gör det mycket svårt att utveckla företagen för att möta förändringar
- en social situation med stor bundenhet och få lediga dagar
- ovilja från regeringen att lämna besked om framtiden
- en GATT-överenskommelse som regeringen tar till intäkt att göra den ensidiga avreglering man tidigare lovat avstå ifrån
- en chockhöjning av mjölkpriset som kommer att drastiskt minska konsumtionen.

Situationen för Smålandsjordbruket fick sin belysning i samband med remissen över "Alternativ i jordbrukspolitiken" avgiven av expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO).

Från länsstyrelserna påtalades hur hårt länen skulle drabbas vid en snabb neddragning av jordbruksproduktionen. Småland är bra på vallodling — låt mjölk- och köttproduktionen få ha kvar minst samma omfattning som idag! Ungefär hälften av landbruksföretagen har en heltidsverksam på gården som i flertalet fall har mjölkproduktion. Utan mjölkproduktion försvinner de heltidsverkamma och då fungerar inte landsbygden ens i de mer expansiva områdena.

Skulle det nya i jordbrukspolitiken vara att endast bibehålla kulturlandskapet skulle bönderna enbart i Jönköpings län behöva ett tillskott om 100

miljör vid en övergång från mjölk- till köttproduktion. Alternativet med får blir ännu kostsammare.

Klimat och andra faktorer gör att jordbruket i Småland har konkurrensnackdelar gentemot slättbygderna som mindre gårdar, kortare växtsäsong, begränsat grödval osv. Bönderna befinner sig nu i en situation där de inte längre kan bjuda på det "öppna landskapet" som en "fri nyttighet".

I sitt remissvar över ESO-rapporten angav LO-distriktet i Jönköpings—Kronobergs län följande:

Något måste göras — nuvarande situation bör och kan inte fortsätta. En sådan genomgående förändring som en avreglering i jordbruket bör ske med förnuft och hänsynstagande. Den bör förankras hos svenska folket genom en hederlig och öppen information utan politiska förtecken. Inom jordbruket sysselsätta, föreningar och intressegruppers erfarenheter och synpunkter negligeras. Förändringarna bör inte forceras i onödan.

Vi ser gärna att det i framtiden finns ett avreglerat jordbruk i samma omfattning som f n vad avser antalet fastigheter och sysselsatta. Vi tror detta är helt nödvändigt om det skall gå att bevara landsbygden levande.

Vår animalieproduktion bör vara baserad på djur som är garanterade betesgång under sommartid och som ger oss medborgare garanti för det öppna landskapets bevarande.

Jordbruket bör ha en kärna av familj jordbruk med huvudsaklig inriktning på mjölk- och köttproduktion.

Det skall ha en mer kvalitetsinriktad målsättning.

Det skall vara miljövänligt och resurssnålt.

För Jönköpings och Kronobergs län är detta förmodligen en grundförutsättning för ett fortsatt jordbruk.

Utöver detta måste det till andra förutsättningar som kan säkerställa landsbygdens fortbestånd. Kombinationssysselsättning och specialproduktioner bör stimuleras liksom andra insatser som kan bidra till att folk bor kvar på sina gårdar och kan stimulera andra till bosättning på landsbygd.

Vår landsbygd behöver mer än jippon av olika slag — den förlorar ständigt blod. Vi borde snart kunna bestämma oss för om detta skall fortsätta eller upphöra.

Svenskt lantbruk är en garanti för bra livsmedel. Nu måste Sveriges riksdag slå vakt om den livsmedelsproduktion som är en garant inte enbart för livsmedel av god kvalitet utan även en garant vid exempelvis avspärrning eller missväxt i andra delar av världen. Att bönderna ska erhålla den i propositionen föreslagna kompensationen i förhållande till sin arbetsinsats anser vi vara en självklarhet.

Nu hotar försämrade lönsamhet för de ca 5 500 lantbruksföretag i Småland som har mjölkproduktion. Trots detta stiger konsumentpriset i butiken. Vi anser i likhet med vad som framförs i centerns kommittémotion: "Mjölkproduktionen är ryggraden i familj jordbruket i skogs- och mellanbygder och en förutsättning för att 'hela Sverige skall leva'".

I "Regional miljöanalys" för Kronobergs län sägs bl a vad gäller odlingslandskapet: "--- betesmarken upptar ca 22% av den odlade marken jämfört med riksgenomsnittet som är 10%. Betesvall, slättervall och foderspannmål odlas på ca 92% av åkerarealen. Dessa siffror visar på det animalieproducerade jordbrukets stora betydelse för bevarande av de natur- och kulturvär-

den som är knutna till odlingslandskapet". Analysen pekar vidare på de hot som odlingslandskapet står inför, bl a låg lönsamhet i jordbruket och den åldersstruktur som jordbrukarna har (1985 var 35% av brukarna i Kronobergs län över 60 år) samt den kraftiga förändring som sker av ägandestrukturen med alltfler utboägande.

Utifrån dessa oroande uppgifter anser vi att nyetablerade lantbrukares situation måste få en speciell analys. Det måste fram en framtidstro för dessa men också för dem som tänker starta som lantbrukare. Detta är frågor som måste lösas när kostnadskompensationerna ska utgå.

Statsrådet föreslår i propositionen att förslaget till kompensation för kostnaderna i produktionen är en provisorisk och tillfällig lösning för regleringsåret 1989/90. Vi delar denna uppfattning och anser att riksdagen ger regeringen detta till känna.

Inför regleringsåret 1990/91 måste en ny form av kompensation till lantbruket presenteras. Det gäller bl a nyetablerade lantbrukares kostnadsersättning och det gäller den situation som jordbruket i Småland och angränsande bygder dvs skogs- och mellanbygder i södra Sverige, befinner sig i och som vi har försökt belysa i denna motion.

I propositionen anges också ändrade bestämmelser för kvalitetskontroll vid export. Centern berör i en kommittemotion dessa förslag varför vi nu endast tar upp frågor om kontroll av importen. Vi gör detta utifrån propositionens skrivning (s 12) där det sägs: "Vidare får importmöjligheterna inte försämrats". Detta kan tolkas som om importen är viktigare än vad som produceras i Sverige. Någon vägledning gav ej heller propositionen om livsmedelskontroll som nu är föremål för behandling i riksdagen. När det gäller att ställa krav på produktionsmetoderna hänvisas till GATT-förhandlingarna och att sådana krav ej kan ställas.

Vi finner detta förhållande synnerligen märkligt och anser att Sverige måste ha/kräva en lika effektiv kontroll av importerade livsmedel som vi har vad gäller svenskproducerade livsmedel.

Konsumenterna har rätt till livsmedel av god kvalitet. Nu räcker det inte enbart med att produkten är bra, såväl handel som konsument måste rätt kunna hantera och tillaga varan.

Projektgruppen för bättre köttkvalitet har i sin slutrapport riktat skarp kritik mot den offentliga utbildningen. Enligt tidningen Fri Köpenskap har jordbruksministern lovat, i samband med att rapporten överlämnades, att stöta på berörda kollegor i regeringen om hur viktig livsmedelskunskapen är för alla medborgare, oavsett yrkesval. Vi delar helt jordbruksministerns uppfattning. Motioner från centern som ställer samma krav behandlas nu av utbildningsutskottet.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kostnadskompensationens karaktär av provisorium 1989/90,
2. att riksdagen begär att regeringen framlägger förslag om åtgär-

der för att bibehålla mjölkproduktionen och därmed ett öppet landskap och en levande landsbygd i skogs- och mellanbygderna i södra Sverige,

Mot. 1988/89
Jo48

3. att riksdagen beslutar att samma krav ska bl.a. gälla för importerade livsmedel som nu gäller för de svenskproducerade.

Stockholm den 9 maj 1989

Stina Gustavsson (c)

Kersti Johansson (c)